

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Kfv. II. 39.089/2011/15.szám

A Kúria dr. Németh Renáta pártfogó ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. a személyesen eljáró III.r., IV.r., V.r., VI.r., VII.r., VIII.r., valamint IX.r. felpereseknek Rendőr-főkapitányság I.r. és Rendőrség II.r. alperesek ellen oszlatás jogellenességének megállapítása iránt indított perben a Fővárosi Bíróság által 2011. február 15. napján meghozott 20.K.35.260/2007/56. számú jogerős ítélet ellen az I. és II.r. felperesek által 58. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Bíróság által hozott 20.K.35.260/2007/56. számú ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r. és II.r. felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I.r. alperesnek 30.000 (azaz harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I.r. és II.r. felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a II.r. alperesnek 15.000 (azaz tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy az I. és II.r. felpereseket képviselő dr. Németh Renáta pártfogó ügyvéd költségeit az állam viseli.

Kötelezi az I.r. és II.r. felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak - külön felhívására - 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

2007. november 21-én három bejelentett rendezvényt tartottak az Országház körüli területeken. A Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája (továbbiakban: Liga) nevében 2007. november 21-én 15:00-23:00 óra közötti időben a Kossuth tér és az Alkotmány utca területére, a Fegyveres és Rendvédelmi Dolgozók Érdekvédelmi Szövetsége nevében Kónya Péter ugyanerre a napra 17:00-18:00 óra között az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium előtti parkoló területére, továbbá a Magyar Nemzeti Bizottság 2007. november 15-e és december 15-e közötti időre - meghatározott napokra - 18:30-21:30 között a Vértanúk terére, illetőleg a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium árkádok alatti területére jelentett be rendezvényt.

A felperesek a Liga által szervezett rendezvényen vettek részt, melyen közel 4000 ember volt. A

rendezvényt a szervezők 19:14-kor befejezettnek nyilvánították. A felperesek tagjai voltak annak a mintegy 200, később 50 főre csökkent létszámú csoportosulásnak, amely a rendezvény befejezését követően is a Kossuth tér-Alkotmány utca területen maradt.

Az I.r. alperes biztosította a Liga által szervezett demonstrációt. Az I.r. alperes a Liga rendezvényének befejezését követően azt észlelte, hogy a Liga rendezvényén használt fáklyákat - a szervezők által kihelyezett vizes tárolók helyett - több kupacban az aszfalton helyezték el, és amikor a szervezőknek nem sikerült eloltani a tüzet, a tűzoltókat hívták segítségül. A tűzoltókat 19:24:51-kor riasztották, 19:33 órakor a helyszínen voltak, és azt észlelték, hogy több helyen égnak az összehordott fáklyák. A tűzoltók rendőri biztosítással kezdték meg az oltást, majd 19:41-kor észlelték, hogy az oltást követően újabb fáklyakupacok égnak. A I.r. alperes 19:41-kor nyilvánította műveleti területté a helyszínt. A 2-es villamos áramtalanítására 19:57-kor került sor, a tömeg első távozásra felhívó felszólítása 19:58-kor történt meg. A felszólítás tartalmazta többek között azt, hogy a Liga rendezvénye befejeződött, a rendezvény továbbiakban be nem jelentett rendezvénynek minősül, és a rendőrség meghatározta a távozás útirányát is (Báthori utca - Bajcsy-Zs. utca). A rendőri műveletek 20:04-kor kezdődtek el, 20:13-kor, majd 20:15-kor az újságírókat hívták fel, hogy hagyják el a területet. A Kossuth tér 20:24-re az oszlatás eredményeként teljesen kiürült.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesek 2007. november 21-én jogellenesen oszlatták fel a békés, bejelentett rendezvényt. Kérelmük alátámasztásaként arra hivatkoztak, hogy 2007. november 21-én, a Budapest, V. kerület Kossuth térre törvényes határidőben és előzetesen bejelentett, a Liga által rendezett diktatúraellenes rendezvényen vettek részt, ahol a 19:00-19:30 közötti időben „több száz, állig felfegyverzett, védőöltözetben lévő rendőr” jelent meg, akik a területet lezárták, erőteljes, zavaró - „egészség-károsító” - zajt keltettek, és e közben nem adtak tájékoztatást a tevékenységükről, a jelenlévőket lökdösték, szabad mozgásukban korlátozták, távozásra szólították fel, indokolás nélkül igazoltatták, míg az újságírókat bántalmazták, földre lökték. A felperesek álláspontja szerint a rendőrök magatartása sértette az 1949. évi XX. törvény (továbbiakban: Alkotmány) 7.§ (1) bekezdését, az ENSZ Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 9. cikkét, az Alkotmány 8.§ (1) és (4) bekezdését, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 1., 5., 9., 10. és 11. cikkében foglaltakat.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a felperesek keresetét elutasította.

Megállapította, hogy a II.r. alperes nem rendelt el oszlatást 2007. november 21-én, mivel erre a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 3.§ (1) és (2) bekezdése, és a rendezvények rendőri biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990.(V.14.) BM rendelet 2.§ (1) bekezdése, 9.§ (1) bekezdése, 15.§ (1) és (3) bekezdése alapján arra csak az I.r. alperes volt jogosult utasítást adni. Ez okból nem látott lehetőséget egy, a II.r. alperes által el sem rendelt oszlatás törvényességének vizsgálatára, mely okból a felperesek ez irányú keresetét - mint alaptalant - elutasította.

Az I.r. alperes által elrendelt oszlatás jogszerűségének vizsgálata körében hivatkozott az Alkotmány 62.§ (1) bekezdésére, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 2.§ (1), (2) és (3) bekezdésére, 3.§ a), b) c) és d) pontjára, 6.§-ára, 14.§ (1) és (2) és (3) bekezdésére. Az I.r. alperesi intézkedés jogszerűsége körében figyelembe vette a „Bukta-ügyben” hozott ítélet kapcsán elfogadott 75/2008.(V.29.) AB határozatot, valamint az Egyezmény 11. cikkében foglaltakat.

A Gytv. 2007. november 21-én hatályos 14.§ (1) bekezdését elemezve hangsúlyozta, hogy e

rendelkezés kogens módon rögzíti azt, hogy a bejelentés nélküli rendezvényt fel kell oszlatni. A „Bukta-ügyben” hozott ítéletre és 75/2008.(V.29.) AB határozatban foglaltakra figyelemmel azonban azt is rögzítette, hogy a spontán és békés demonstráció pusztán a bejelentés hiánya miatt nem oszlatható fel, ezért az elsőfokú bíróság vizsgálta a felperesek magatartását a Liga demonstrációjának befejezését követően.

E körben kiemelte, hogy csak V.r. felperes állította, hogy spontán tüntetés alakult ki, erre a többi felperes nem hivatkozott. Az V.r. felperes a spontán tüntetés okát, indokát nem tudta megjelölni, ezért a bíróság ezt az állítást bizonyítatlannak ítélte és azt állapította meg, hogy a Liga demonstrációját követően kialakult gyűlés nem minősül spontán tüntetésnek.

Az elsőfokú bíróság a rendezvény békés jellegét vizsgálva megállapította - a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként és értékelve a kihallgatott tanúk vallomásában foglaltakat, valamint a Fővárosi Tűzoltó-parancsnokság csatolt jelentését -, hogy a demonstráció elvesztette békés jellegét, mert a tüntetők fáklyái miatt kialakult tűzhoz a helyszínre érkező tűzoltókat csak rendőri biztosítással lehetett a tűz oltásához hozzásegíteni, amikor a rendezvényen ottmaradtak nem tettek eleget a rendőri felszólításnak, a területet nem hagyták el, a rendőri intézkedésnek ellenszegültek és a demonstráció által használt fáklyákból máglyákat raktak és azt égni hagyták. Azt a bíróság nem találta bizonyítottnak, hogy a jelenlévők virágládákat rongáltak, dobáltak.

Az elsőfokú bíróság a *Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény* (a továbbiakban: Pp.) 339/A.§-ára utalva rögzítette, hogy a közigazgatási határozatokat a határozathozatal idején hatályos jogszabályok alapján vizsgálja felül, így a Gytv. 14.§ (1) bekezdésének hatályos rendelkezései szerint a be nem jelentett rendezvény feloszlata - pusztán a bejelentés hiánya miatt is - jogszerű volt.

Ezen túlmenően a demonstráció békétlensége miatt a Gytv. 14.§ (1) bekezdése, továbbá az Alkotmány 62.§-a alapján is jogszerűnek találta az I.r. alperes intézkedését, elfogadva azt, hogy az oszlatás elrendelésére szükség volt.

Az elsőfokú bíróság - erre irányuló bizonyítás hiányában - érdemben nem vizsgálta azt, hogy „rendőrprovokátorok” magatartása eredményeként vesztette-e el a demonstráció a békés jellegét.

A jogerős ítélet ellen az I.r és a II.r. felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat meghozatalát. Hivatkozásuk szerint az alperesek nem hagytak elegendő időt a helyszínen maradottnak az önkéntes távozásra, a rendőrség a helyszíni eseményektől, történésektől függetlenül hajtotta végre az oszlatást. Álláspontjuk szerint ezt az is bizonyítja, hogy elrendelték a 2-es villamos áramtalanítását, továbbá kivonták a civilek közé telepített bűnügyi felderítőket. Sérelmezték, hogy a bíróság nem vette figyelembe azt az állításukat, hogy a Liga által lebonyolított rendezvényen vettek részt és ennek befejezését követően maradtak a helyszínen. Nem értettek egyet azzal, hogy az ottmaradottakból álló csoportosulást nem lehetett spontán tüntetésnek tekinteni. Kifogásolták, hogy a bíróság azért fogadta el az oszlatást a Gytv. 14.§ (1) bekezdése alapján jogszerűnek, mert a felperesek egy előre be nem jelentett rendezvényen vettek részt. Ellentmondásként értékelték, hogy a cél és indok hiánya miatt spontán tüntetésnek nem nevezhető rendezvényt a bíróság bejelentés nélküli rendezvénynek minősítette. Állították, hogy a bíróság nem a valóságnak megfelelő tényállást állapította meg, mivel egyező előadásuk ellenére nem fogadta el, hogy a Liga tüntetésén vettek részt. Utaltak arra, hogy nincs jogszabályi előírás arra, hogy a rendezvény végét követően a résztvevőknek azonnal el kell hagyniuk a területet. Állították, hogy a bíróság ítélete sérti az Alkotmány 8.§ (4) bekezdését, 58.§-át, 62.§-át.

Az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítási eljárás eredményeként állapította meg az oszlatás törvényességét, mivel a bizonyítási eljárás eredményeként kétséget kizáróan bebizonyosodott, hogy a Liga rendezvényének befejezését követően a helyszínen maradt tömeg nem engedte a fáklyákból

összerakott és égő gúlákhöz a tűzoltókat, ezzel a rendezvény a békés jellegét elveszítette. Álláspontja szerint nincs mód a bizonyítás eredményének felülvizsgálatára, e körben hivatkozott a KGD 2006.38. számú jogesetére. Vitatta azt az állítást, hogy nem biztosított elegendő időt a terület elhagyására. E körben hivatkozott a lefolytatott bizonyítás eredményére, továbbá arra, hogy csaknem egy óra állt a jelenlévők rendelkezése arra, hogy a területet elhagyják.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem elkészítésével érvelt, érdemben pedig a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megfelelően állapította meg és így megalapozott döntést hozott.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el és a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálva azt állapította meg, hogy az I. és II.r. felperesek felülvizsgálati kérelme nem alapos.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakra figyelemmel a Kúria elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az I. és II.r. felperes határidőben nyújtotta-e be felülvizsgálati kérelmét. A II.r. alperes alaptalanul állította, hogy a jogerős ítéletet az I. és II.r. felperes az ítélethirdetéskor - 2011. február 15-én - átvette, mert a tárgyaláson a felperesek egyike sem volt jelen, részükre a bíróság postai úton kézbesítette a jogerős ítéletet. Az I. és II.r. felperes a tértivevény tanúsága szerint 2011. február 26-án vette át a küldeményt, és ezen időponthoz képest a felülvizsgálati kérelem 2011. április 27-ei postára adására a felülvizsgálatra nyitva álló 60 napon, azaz határidőn belül került sor, így annak érdemi elbírálása nem ütközött akadályba.

A felülvizsgálati kérelem érdemben alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntése szempontjából releváns tényeket feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint értékelte és a bizonyítékok értékelésének okszerű magyarázatát adta, és ez alapján logikusan vont le azt a következtetést, hogy az I.r. alperes által elrendelt oszlatás törvényes volt 2007. november 21-én.

Az I. és II.r. felperes felülvizsgálati kérelmében lényegében a bizonyítékok értékelését, szabad bírói mérlegelését támadta. A Kúriának - és jogelődjéhez a Legfelsőbb Bírósághoz hasonlóan - a felülvizsgálati ügyekben követett töretlen gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelésébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható és ezért nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak kivételes esetben kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, vagy iratellenes, a döntés indokolás okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. A perben a Kúria felülmérlegelésre okot adó fenti körülményt nem észlelt az alábbiak szerint.

A felperesek keresetükben arra hivatkozással kifogásolták az oszlatás jogszerűségét, hogy 2007. november 21-én a Liga által megszervezett rendezvényen vettek részt, és a rendőrségnek nem volt joga feloszlatni az előre bejelentett és békés rendezvényt. Ezen érvelés mellett - ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyesen rámutatott - kizárólag az V.r. felperes állította, hogy a Liga gyűlését követően zajló gyülekezés egy spontán tüntetés volt. Ahogy azt az Alkotmánybíróság 75/2008.(V.29.) számú határozatában kifejtette a gyűlés (gyülekezés) egy közös és együttes véleménynyilvánítás, a spontán gyűlés pedig az előre el nem tervezett és meg nem szervezett módon létrejövő, több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként jön létre. A spontán tüntetés esetében - tekintve, hogy a tüntetés egy meghatározott ügyben való határozott

állásfoglalás kifejezése - kell lennie egy olyan oknak, célnak, ami az együttes fellépést, véleménynyilvánítást indokoltá teszi. Ezért helytálló volt az elsőfokú bíróság azon okfejtése, hogy a motiváció megjelölésének hiánya önmagában kizárta az V.r. felperes állításának („spontán tüntetés volt”) elfogadását. Figyelemmel arra, hogy a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján a perben a felpereseken volt a bizonyítási teher és a felperesek sikerrel nem bizonyították a spontán tüntetés létrejövetelét, a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményét a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján viselni tartoztak.

Az elsőfokú bíróság a fentiekre is figyelemmel indokoltan vizsgálta annak a kereseti érvelésnek a helytállóságát, hogy az I.r. alperes a Liga előre bejelentett és békés rendezvényét oszlatta-e fel 2007. november 21-én.

Tény, hogy a Liga a 2007. november 21-ére szervezett demonstrációját előzetesen bejelentette, a gyülekezés a békés jellegét a befejezéséig nem vesztette el. A Gytv. 9.§, és 11-13.§-ainak rendelkezéséből következik, hogy a rendezvény kereteit a szervező határozza meg, felel annak rendjéért, és a rendezvényen történetekért a felelősség is őt terheli. A Liga a 2007. november 21-ére meghirdetett rendezvényét a szervezők 19:14-kor befejezetté nyilvánították, ezzel a bejelentett és békés demonstráció véget ért. Ezt a tényt a felperesek többsége elismerte, az erről szóló szervezői bejelentést hallotta, ez okból a felperesek minden alapot nélkülözve állították, hogy 19:14 órát követően ők még mindig a Liga rendezvényén vettek részt, mert egy rendezvényen annak befejezetté nyilvánítását követően való részvétel fogalmilag kizárt. Az elsőfokú bíróság, ezért okszerűen hagyta figyelmen kívül az oszlatás jogszerűségének megítélése során a felperesek erre vonatkozó állításait és indokoltan vizsgálta azt, hogy a rendezvény befejezését követően az ottmaradtak részvételével kialakult, előre be nem jelentett gyűlés békés jellegét megőrizte-e.

Mind az Egyezmény 11. cikke, mind az Alkotmány 62.§ (1) bekezdése, mind a Gytv. 2.§ (1) bekezdése - a gyülekezési jog gyakorlása keretében - a békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések megtartásához fűződő jogot tekinti védendő, alapvető szabadságjognak. A rendezvény békétlenné válása azzal a következménnyel jár, hogy azt a rendőrség jogszerűen feloszlathatja a Gytv. 14.§ (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítási eljárást folytatott le annak megállapítására, hogy milyen események zajlottak le 2007. november 21-én 19:14 és 20:24 óra között a Kossuth-téren. A kihallgatott tanúk vallomása, a Fővárosi Tűzoltó-parancsnokság tüzeseti adatlapja, a beszerzett képi dokumentációk és a felperesek előadása alapján beszerzett adatok egyenkénti és összességében való értékelése alapján okszerűen állapította meg, hogy a rendőri intézkedést megelőzően közrendvédelmi helyzet állt elő, azzal, hogy a téren lévő, fáklyákból összerakott máglyákhoz a tüntetők nem engedték a tűzoltók felvonulását, így a közel 50 főből álló rendezvény a békés jellegét elvesztette. Ezt az ítéleti megállapítást az I. és II.r. felperes lényegében nem cáfolta felülvizsgálati kérelmében, kizárólag arra hivatkoztak - további indokolás nélkül - , hogy a bíróságnak el kellett volna fogadnia, hogy a Liga békés és bejelentett rendezvényén vettek részt, vagy azt kellett volna elismerni, hogy ez egy spontán tüntetés volt. Tekintettel arra, hogy a felhozott két érvelés megalapozatlanságára vonatkozó érveket a Kúria fentebb rögzítette, e helyen csak arra utal, hogy ez az érvelés alkalmatlan volt a bizonyítékok értékelése jogszerűségének cáfolatára.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás igazolta, hogy a rendezvény a békés jellegét elvesztette, alaptalan az I. és II.r. felperes azon állítása is, hogy a rendőrség a fennálló helyzettől függetlenül rendelte el az oszlatást.

A terület elhagyására biztosított idővel kapcsolatos felülvizsgálati érvekre figyelemmel arra utal a Kúria arra, hogy e körben sem sikerült a felpereseknek az állításukat igazolni, e vonatkozásban részletesebb nyilatkozatot sem tettek és bizonyítást sem ajánlottak fel. Tény, hogy 19:14 órától az oszlatás megkezdéséig - azaz 20:15-ig (a sajtó munkatársainak szóló második felhívás idejéig) - egy óra állt rendelkezésre a távozásra az 50 főre csökkent tömeg számára, mely nem tekinthető kevés időnek.

A fentiekre figyelemmel a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból, ezért azt a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A sikertelen felülvizsgálattal élő I. és II.r. felpereseket a Kúria a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése, 82.§ (1) bekezdés a) pontja alapján kötelezte az I. és II.r. alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek a megfizetésére. A jogtanácsosi képvisellel eljáró alperesek perköltségének nagyságát a kifejtett munka arányában állapította meg a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése alapján.

Az I. és II.r. felperes a perköltségviselés szabályai szerint köteles viselni az 1990. évi XCIII. törvény 50.§ (1) bekezdés szerinti mértékű felülvizsgálati illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján.

Az I. és II.r. felperesek részére a Budapest Főváros Kormányhivatala Igazságügyi Szolgálatát által rendelt pártfogó ügyvéd költségének állam általi viseléséről a Kúria - az I. és II.r. felperes pervesztességére figyelemmel - a Pp. 87.§ (2)-(3) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2012. március 7.

Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke,
Kincsó sk. előadó bíró, Dr. Kalas Tibor sk. bíró

Dr. Tóth